

Vergaderjaar 2011–2012

33 303

Verslag van de commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten over haar werkzaamheden in 2011

Nr. 1

VERSLAG

Vastgesteld 12 juni 2012

De commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten heeft de eer verslag uit te brengen over haar werkzaamheden in 2011.

De voorzitter van de commissie,
Blok

De griffier van de commissie,
Van der Leeden

Samenstelling van de commissie

Ingevolge artikel 22 van het Reglement van Orde bestaat de commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CIVD) uit de voorzitters van de fracties.

De samenstelling van de CIVD in 2011 was: Blok (VVD), voorzitter van de commissie, Cohen (PvdA), Wilders (PVV), Van Haersma Buma (CDA), Roemer (SP), Pechtold (D66), Sap (GroenLinks), Slob (ChristenUnie), Thieme (PvdD) en Van der Staaij (SGP).

Groepen zijn niet in de commissie vertegenwoordigd omdat de Kamer in 2003 heeft besloten om alleen partijen die direct na de verkiezingen zijn aangetreden, deel te laten uitmaken van de commissie.

Beknopt overzicht van de in de verslagperiode verrichte werkzaamheden

De commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (hierna: commissie) is in 2011 zeven maal bijeengekomen om te overleggen met de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), van Defensie en van Veiligheid en Justitie. De commissie is daarnaast door de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en van Defensie en de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) drie maal mondeling geïnformeerd over een aantal specifieke onderwerpen. Zij heeft op 15 december 2011 ook een gesprek gevoerd met de Commissie van Toezicht betreffende de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CTIVD) over haar jaarverslag over het jaar 2010. Tevens heeft de commissie een werkbezoek gebracht aan de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) op 14 november 2011.

De opkomst bij de vergaderingen liet bij enkele leden van de commissie een wisselend beeld zien. Dit baart de commissie zorgen. In de komende periode zal dit punt extra onder de aandacht worden gebracht.

Op 3 maart is de commissie in 2011 voor de eerste maal in vergadering bijeengekomen. Tijdens deze vergadering heeft de commissie overleg gevoerd met de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en van Defensie.

Met de minister van Defensie is gesproken over het Jaarverslag van de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (MIVD). Onderwerpen die hierbij aan de orde zijn gekomen zijn het werkterrein van de MIVD, de investeringen om meer aandacht te kunnen schenken aan het fenomeen Cyber Warfare en de gevangenneming van drie militairen in Libië. Ook is het Nationaal Inlichtingenbeeld december 2010 besproken alsmede het AIVD Jaarplan 2011 en de driemaandelijksse rapportage AIVD over het vierde kwartaal 2010.

Met name de prioriteitstelling van de AIVD als gevolg van de gebeurtenissen in Noord-Afrika zijn in dit kader besproken. In dit overleg is afgesproken dat de AIVD de commissie op korte termijn zal informeren over de situatie in Noord-Afrika. Op 10 maart 2011 heeft dit overleg plaatsgevonden en is de commissie door de AIVD geïnformeerd over de politieke situatie in Noord-Afrika (de landen van de Grote Maghreb). Naar aanleiding van dit overleg is besloten dat de minister van BZK in het vervolg de commissie maandelijks zal informeren over de situatie in Noord-Afrika.

De commissie heeft op 31 maart 2011 met de minister van Veiligheid en Justitie gesproken over een Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland. De minister heeft aangegeven dat de dreiging tegen Nederland en de Nederlandse belangen in het buitenland is te kwalificeren als beperkt,

ondanks enkele zorgelijke ontwikkelingen. Op internet is een dreigement geplaatst tegen Koptische kerken in Nederland. Voorts meldde de minister dat er sterke vermoedens zijn dat jihadistische personen en groepen vastbesloten zijn om aanslagen in Europa te plegen.

De Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding (NCTb) meldde dat sinds de zomer van 2010 uit inlichtingen bleek dat bepaalde zogeheten transnationale netwerken vastbesloten zijn om aanslagen in Europa te plegen en dat in diverse landen in Europa arrestaties zijn verricht. Tenslotte werd gemeld dat de inlichtingentaak buitenland van de AIVD is toegenomen en dat de AIVD de deelname aan de jihad en het rekruteren van jihadisten probeert te verhinderen.

Vervolgens is de commissie door de minister van BZK geïnformeerd over dreiging als gevolg van cyberoperaties, digitale aanvallen en interceptie. De minister heeft de commissie een notitie toegezegd met informatie over de kwetsbaarheid van overheidssystemen.

Tenslotte is de commissie geïnformeerd over de ontwikkelingen in het Midden-Oosten. De AIVD merkte hierbij op dat het onderscheppen van signalen (Sigint) een grote rol speelt in het verzamelen van inlichtingen. Op 15 maart 2011 heeft de commissie in een extra vergadering besloten de minister-president te verzoeken een officiële mededeling te doen uitgaan dat van de zijde van het kabinet geen enkele informatie is verstrekt aan een of meer leden van de commissie omtrent het helikopterincident in Libië. De minister-president heeft hier vervolgens op 16 maart 2011 gevolg aan gegeven.

De commissie is op 27 april 2011 door de minister van BZK geïnformeerd over de capaciteit en de middelen van de AIVD, de allocatie van middelen en formatieplaatsen en de gevolgen van de ontwikkelingen in het Midden-Oosten voor de dienst.

De commissie is op 28 april 2011 bijeengewees en door de minister van Defensie geïnformeerd over de inlichtingentaak van de MIVD als gevolg van de ontwikkelingen in het Midden-Oosten. Basis voor de inlichtingentaak is het Aanwijzingsbesluit Inlichtingentaak Buitenland. De minister benadrukte dat de informatiepositie voor de MIVD erg belangrijk was, mede in verband met het deelnemen aan de NAVO-operatie in Libië met F-16's.

Vervolgens heeft de AIVD de commissie geïnformeerd hoe gemakkelijk het voor hackers is om mobiele telefoons via internet af te luisteren. Naar aanleiding hiervan is besloten dat de minister van BZK de Voorzitter van de Kamer een brief zal sturen over het waarborgen van veilig telefoongebruik door Kamerleden.

De commissie is verder door de minister van BZK geïnformeerd over de rol van de AIVD bij dreiging die uitgaat van digitale aanvalsmiddelen en interceptiemogelijkheden. De dreiging blijkt vooral uit te gaan van digitale aanvallen door staten en door de georganiseerde criminaliteit.

Ook is gesproken over de brief van de minister van BZK betreffende de conclusies van het onderzoek naar de Moslimbroederschap in Nederland. De Moslimbroeders vormen volgens de minister vanwege hun beperkte omvang en de zeer beperkte invloed in Nederland geen dreiging voor de democratische rechtsorde of nationale veiligheid van Nederland. De commissie zal later schriftelijk worden geïnformeerd over de financieringsstromen voor de Moslimbroederschap uit het buitenland.

Daarnaast is in deze vergadering gesproken over het Nationaal Inlichtingenbeeld Buitenland. Op verzoek van de commissie heeft de minister van BZK toegezegd de Kamer in het openbaar te informeren over de opheffing van de Justitiële Dienst en het speciale drugsbestrijdingsteam zodra de opheffing een feit is. Tenslotte is gesproken over de rekrutering van jonge jihadisten naar trainingskampen in Afghanistan en Pakistan.

Op 26 mei 2011 heeft de minister van Defensie de commissie een korte toelichting gegeven op zijn brief over het rapport van de Commissie-Borghouts. Volgens de minister zijn alle aanbevelingen van het rapport van de CTIVD over dit onderwerp overgenomen. Vervolgens is gesproken over het jaarverslag van de MIVD over het jaar 2010 en is door de MIVD een aantal vragen van de commissie beantwoord over Humint-operaties, de ontwikkelingen in het Midden-Oosten en over proliferatie. Tenslotte is door de AIVD en de MIVD een korte toelichting gegeven op het Nationaal Inlichtingenbeeld mei 2011.

Op 28 juni 2011 heeft de commissie met de minister van Veiligheid en Justitie gesproken over een Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland. Hierbij kwamen aan de orde de potentiële risico's van vrijgelaten jihadisten, die na de volksoptstanden en omwentelingen in delen van Noord-Afrika en het midden-Oosten uitwijken naar Europa. Ook is aangegeven dat de potentiële gevolgen voor de Nederlandse belangen van de politiemissie naar de Afghaanse provincie Kunduz meer expliciet in beeld zullen worden gebracht door de MIVD. Tevens is in deze vergadering gesproken over de ontwikkelingen in het Midden-Oosten en de Maghreb. Zoals eerder toegezegd heeft de AIVD een nadere toelichting gegeven op de Moslimbroederschap in Nederland. In de commissie is afgesproken dat de informatie over de invloed van de Moslimbroederschap zal worden gegeven in de driemaandelijkse rapportage van de AIVD.

In de vergadering van 13 oktober 2011 is gesproken over een Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland. Onderwerpen die hierbij aan de orde zijn gesteld zijn het geweld in Egypte tegen Koptische christenen en de mogelijke gevolgen van de aanslagen in Noorwegen voor Nederland. Ook is in deze vergadering de driemaandelijkse rapportage van de AIVD over het tweede kwartaal aan de orde geweest. De minister van BZK heeft de commissie geïnformeerd over de dreigings- en risicoanalyses die de AIVD uitbrengt met betrekking tot het special Tribunal for Lebanon. De minister van BZK heeft voorts de commissie ingelicht over de ontwikkelingen in het Midden-Oosten. De minister heeft toegezegd dat de commissie nader zal worden geïnformeerd over de ontwikkelingen in het Midden-Oosten vanuit het perspectief van de relatie tussen Shiiëten en Soennieten. Tenslotte is de commissie in deze vergadering geïnformeerd over de digitale inbraak bij Diginotar. De AIVD gaf aan dat hij het als een van zijn taken ziet om de weerbaarheid in Nederland van digitale aanvallen te verhogen.

Op 10 november 2011 is de commissie geïnformeerd door de ministers van BZK en van Defensie over de mogelijke dreiging van een conflict in het Midden-Oosten (Iran) naar aanleiding van het verschijnen van een rapport van het International Atomic Energy Agency (IAEA). Hierbij wordt opgemerkt dat de informatie uit het IAEA rapport in lijn is met het normbeeld van de Nederlandse inlichtingendiensten, zoals dit de afgelopen jaren en ook recent in juni is gerapporteerd. De MIVD en AIVD zullen nader onderzoek verrichten naar de nieuwe informatie uit het rapport (annex nieuwe informatie betreffende relevant onderzoek na 2005). Ook werd opgemerkt dat het IAEA-rapport niet handelt over politieke intenties van Iran.

De commissie heeft op 14 november 2011 een werkbezoek afgelegd aan de AIVD. De commissie is door de AIVD geïnformeerd over zijn inlichtingentaak buitenland.

De commissie is op 15 december 2011 voor de laatste maal in het jaar voor een vergadering bijeengekomen. De NCTb informeerde de commissie over een Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland. Hierbij werd kort stilgestaan bij de verstoring van een bijeenkomst bij een debat in Amsterdam met de heer Dibi door Sharia4Holland.

Daarnaast kwam aan de orde dat Nederland een legitiem doelwit blijft voor jihadisten maar geen voorkeursdoelwit is, zoals de VS en het Verenigd Koninkrijk. Ook werd kort ingegaan op de acties vanuit extreem rechts, zoals die in Berlijn hebben plaatsgevonden, en is de commissie verteld dat er geen banden zijn geconstateerd met Nederland.

Ook is ingegaan op de voor de verschillende dreigingsniveaus gehanteerde definities en dan vooral de definitie voor de niveaus «beperkt» en «substantieel». De minister van Veiligheid en Justitie zal op dit punt in een later stadium terugkomen maar merkte daarbij op dat er geen EU standaard voor de definitie van dreigingsniveaus bestaat en dat een internationale vergelijking moeilijk is in verband met de grote verschillen. Vervolgens is aangegeven dat het reizen naar jihadistische strijddoelen in toenemende mate wordt vastgesteld. Het gevolg daarvan is dat het potentieel geweld in de vorm van aanslagen in het Westen toeneemt.

De commissie is vervolgens geïnformeerd over het toezichtsrapport van de CTIVD over de rol van de MIVD en de AIVD bij een evacuatiemissie in Libië. Volgens de minister van Defensie zijn de afspraken tussen beide diensten geïntensiveerd en vastgelegd en zijn de procedures verscherpt. Naar aanleiding van de driemaandelijke rapportage van de AIVD over het derde kwartaal 2011 lichte de AIVD toe dat zij onderzoek heeft gedaan naar radicale groepen rond een moskee.

Ook is naar aanleiding van het Nationaal Inlichtingbeeld oktober 2011 kort stil gestaan bij de aanval en bezetting van de Britse ambassade in Teheran.

Vervolgens heeft de minister van BZK de commissie ingelicht over de recente ontwikkelingen in het Midden-Oosten.

De minister van BZK heeft de commissie daarna geïnformeerd over de aanbeveling van de CTIVD om de CT infobox te voorzien van een wettelijke basis.

Op 15 december 2011 heeft de CIVD tenslotte een gesprek gevoerd met de CTIVD over haar jaarverslag over 2010. In dit gesprek is o.a. gesproken over de taak van de CTIVD om toezicht te houden op het de rechtmatigheid (en niet op de doelmatigheid) van de taakuitoefening van de diensten en het symposium over het toezicht op inlichtingen- en veiligheidsdiensten dat in april 2012 (inmiddels) heeft plaatsgevonden.

De behandeling van brieven van derden

De commissie behandelde elf brieven van burgers van allerlei aard maar vooral met klachten over de AIVD. De commissie heeft deze brieven veelal voor kennisgeving aangenomen maar in een enkel geval ook de reactie van de minister van BZK gevraagd.

Ook heeft de commissie twee brieven van organisaties en instellingen ontvangen.